

[Finansministeren.]

dring af reglerne om godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet, men ved eventuel omlægning af den for de pågældende udvalgsmedlemmer trufne vederlagsordning.

Det må undersøges nærmere i de enkelte tilfælde; det må vi se nærmere på.

Peter Larsen: Jeg vil gerne takke den højtærede minister for hans redegørelse og i denne forbindelse stille følgende tillægs-spørgsmål: må jeg opfatte den højtærede finansministers tilsagn på den måde, at ministeren er villig til at forhandle, hvis man fra de organisationers side, som repræsenterer de mennesker, der føler sig ramt af de nye bestemmelser, ønsker en forhandling med henblik på en rimelig ordning for deres vedkommende?

Finansministeren (Kampmann): Vi er jo altid meget forhandlingsvillige i finansministeriet, og hvis vi må være med til at fortolke, hvad der er rimeligt, tror jeg, der kommer et fornuftigt resultat.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

*Forslag til toldlov,
forslag til lov om ændringer i forbrugsafgiftslove*

*og
forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks ratifikation af den under 15. december 1950 i Bruxelles oprettede konvention om klassifikation af varer i toldtariffer med rettelsesprotokol af 1. juli 1955 samt ratifikation af den samme sted oprettede konvention af 15. december 1950 om ansættelse af varers toldværdi.*

Valgt blev: *Lars P. Jensen, Einer-Jensen, Poul Hansen (Grenå), Th. Mikkelsen, Viola Nørlov, Lars M. Olsen, Hans Rasmussen, Aage Fogh, J. M. Pedersen, Henry L. W. Jensen, Axel Kristensen, Thorkil Kristensen, Anker Lau, Harald Nielsen, Poul Møller, Baagø og Weikop.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om kong Frederik den Niendes civilliste.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 583, fremsættelsen i tidenden sp. 418).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om naturfredning.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 585, fremsættelsen i tidenden sp. 419.)

Lovforslaget sattes til forhandling.

Poul Hansen (Svendborg): De ændringer, som med dette lovforslag foreslås i den gældende lov om naturfredning, omhandler en ændret fremgangsmåde ved behandlingen af fredningsplaner. Formålet skulle være dels en aktivisering af fredningsarbejdet på visse felter, dels en vis forenkling af sagsbehandlingen, når der er etableret fredningsplaner.

Som særlig begrundelse for en aktivisering af fredningsarbejdet angives den stærke udvikling af samfærdselsmidlerne, der bevirker, at bebyggelser nu i større grad end før med fordel kan lægges i områder, der tidligere var næsten uberørte, smukke landskaber. Dernæst peges der på, at den hele befolknings større adgang til ferie også har sat et pres på sommerhusbebyggelserne, hvad man nok kan se rundt omkring. Det er jo i og for sig godt og ønskværdigt, at der åbnes mulighed for, at befolkningen kan få denne form for ferie i naturen. Men det er lige så rigtigt at tilføje, at mange uskønne resultater er frembragt på steder, der havde fortjent en bedre skæbne, netop fordi man ikke i tide fik grebet ind med en fornuftig planlægning af sådanne bebyggelser og med beskyttelse af landskaber af almen interesse. Alle kender den mangel, der ikke

[Poul Hansen (Svendborg).]

mindst i nærheden af hovedstaden findes på tilstrækkelig adgang for den almindelige befolkning til stranden og til fri badning. Ganske vist er færdslen langs vore strande stort set givet fri, men ophold og badning må i de fleste tilfælde ikke finde sted. For øvrigt er det således, at der findes på adskillige krumspring for at bibringe befolkningen det indtryk, at den ikke på dette eller hint sted har ret til færdsel, hvilket jo i sig selv er utilstedeligt. En aktivisering for at modvirke dette og en oplysningsvirksomhed for at fortælle befolkningen om denne ret tror jeg også kunne tiltrænges. Det vil jeg gerne føje til ved denne lejlighed.

Nu har jo muligheden for at tilvejebringe fredningsplaner for større områder hidtil godt nok været til stede; vi har § 31 i den nugældende lov, og den har også været benyttet, som det fremgår af lovforslagets bemærkninger. Således er i det sidste par år udarbejdet en stor plan for Århusområdet. Jeg har intet at erindre imod, at initiativet nu overgår fra overfredningsnævnet til statsministeriet, hvad angår disse fredningsplaners etablering. Jeg forstår, at det ikke mindst er røret om visse grundopkøb ved den jyske vestkyst, der har sat tanker i sving.

Man kan kun have sympati for, at der i tide sikres befolkningen gode muligheder for ferie ved de danske strande, og at der sættes en bremse for utidig spekulation i befolkningens trang til at komme ud i naturen. Jeg tror, det kan være ganske ønskeligt, at der nu nedsættes udvalg til at udarbejde planer for fredning af natur-skønne landskaber i truede områder, og at der ligeledes opstilles en ønskeliste over de arealer, som det på sådanne steder vil være formålstjenligt at erhverve eller på anden måde sikre for befolkningens adgang og brug. Det er jo rigtigt, at de beløb, som det danske samfund i de senere år har anvendt til sådanne formål, ikke har været særlig store. Jeg lægger imidlertid her særlig vægt på ikke alene de almindelige fredninger af landskaber — om jeg så må sige, til beskuelse — men måske nok så meget på erhvervelsen af arealer og områder til rekreative formål.

Medens jeg således tror, at det kan være ganske hensigtsmæssigt ved hjælp af de i

lovforslaget nævnte udvalg at søge at aktivisere arbejdet for disse mål, så må jeg føje til, at jeg ikke er helt sikker på, at den øvrige forretningsgang, som foreslås, vil betyde nogen særlig forenkling.

Mon det dog ikke ville være nok så hensigtsmæssigt, når udvalgene har udarbejdet sådanne planer, har fået dem godkendt af overfredningsnævnet som foreslået — sådan som det hele tiden har skullet være — og har givet den foreslåede underretning til statsministeriet, at man da lader resten af arbejdet med forhandlingerne foretage af de organer, fredningsnævnene og overfredningsnævnet, som hidtil har foretaget disse? Kan der ikke i stedet for lettelser i visse tilfælde blive tale om dobbeltdrift? Og er det helt rimeligt — ja, nu ved jeg ganske vist ikke, hvordan udvalgene vil blive sammensat — at man ikke tager de lokale fredningsmyndigheder med, men overlader det hele til de nu foreslåede udvalg? Sæt nu, det er sådan, at de lokale fredningsmyndigheder og fredningsvenner ikke er enige i de nyanedsatte udvalgs tilladelser til ejere? Kan man så ikke risikere, at de lokale interesserede rejser fredningssag? Ingen kan da i hvert fald hindre dem deri, og så kan vi risikere at få noget af den dobbeltdrift, som jeg frygter vi skal få i stedet for forenkling.

Jeg må derfor sige, at medens jeg gerne ser ændringer, som giver plads for initiativ med hensyn til bedre planlægning i visse områder, er jeg i alt fald overbevist om, at de øvrige ændringer i naturfredningsloven bør overvejes nøje i et udvalg. Jeg anbefaler lovforslaget til absolut velvillig behandling, men jeg må ønske en sådan udvalgsbehandling for nærmere at få belyst sidstnævnte problemer.

Jens Chr. Christensen: Det foreliggende forslag til lov om ændring i naturfredningsloven vil jeg ikke påstå udmærker sig ved særlig klarhed, hverken når det drejer sig om formålet eller om bestemmelsernes virkemåde; hverken i de enkelte paragraffer eller i de medfølgende bemærkninger siges der noget herom, men meningen vil måske kunne afsløres under det kommende udvalgsarbejde. Jeg vil dog tro, at baggrunden for lovforslaget er denne, at den højtærede statsminister ønsker mere gang i selve naturfredningsarbejdet. Hvis det er rigtigt,

[Jens Chr. Christensen.]

melder spørgsmålet sig: er de tillægsparagraffer, som her foreslås indføjet i loven, bedre egnet til at fremme naturfredningslovens formål end de allerede eksisterende? Efter min mening må svaret blive nej. De instanser, vi i øjeblikket har inden for naturfredningen, fredningsnævnene og overfredningsnævnet, kan efter min mening udmærket godt løse de opgaver, der ligger for. Ved at oprette et udvalg mere opnår vi enten at skubbe et bestående udvalg ud eller også at få to sideordnede udvalg.

I de godt 40, år vi har haft en lovgivning om naturfredning, har den vist sig at fungere jævnt og roligt og som regel også til de flestes tilfredshed, og jeg frygter for, at det foreslåede tillæg til loven, hvis ændringen bliver gennemført, med udvalg over hele landet, vil sætte mere fart i fredningsarbejdet, end måske godt er. Man må jo ikke glemme, at fredning og ejendomsret meget ofte kolliderer med hinanden. Ganske vist udbetales der erstatning, når der gennemføres fredning, men i almindelighed har de erstatninger, der udbetales — ikke mindst fordi pengene bliver mindre og mindre værd — vist sig at være latterligt små. Så godt som alle fredninger er indgreb i ejendomsretten, og efter min mening har vi i visse områder fået lovlig meget fredet. Jeg tror, at vi i de kommende år kan blive tvunget til at opgive en hel del af de fredningsklausuler, som vi har fået gennemført. Vi må ikke glemme, at vi bliver flere og flere borgere i vort land, hvor mulighederne for udvidelse efterhånden er blevet stærkt begrænsede. Stort set findes disse muligheder kun i landvinding og hedeopdyrkning.

Jeg vil derfor slutte med den henstilling til det høje ting, at vi også på disse områder farer med lempe. Og jeg vil føje til, at skulle vi i udvalget få oplysninger, der understreger nødvendigheden af en ændret lovgivning vedrørende naturfredningen, vil vi fra venstres side naturligvis medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Carsten Raft: Det konservative folkeparti vedkender sig, som det altid har gjort, naturfredningens princip og formål. Når der foregår en udvikling, således som der givet gør for trafikmidlernes og udflytningens

vedkommende, så at man må ønske andre og ændrede former, vil vi også være med til at se på dette spørgsmål. Vi kan derfor love en velvillig behandling, hvad angår lovforslagets hensigt. Man må imidlertid gøre sig ganske klart, at der er vanskeligheder forbundet med forslaget.

Det er jo således nok lidt for formelt, når man siger, at initiativet vedrørende fredningsplaner skal overgå til statsministeriet, idet forholdet er det, at initiativet til alle hidtidige fredningsplaner har ligget hos statsministeriet undtagen ved Fanøfredningen, hvor initiativet var Naturfredningsforeningens. Hvad angår de jordkøb, der tales om ved Jyllands vestkyst, kunne man sige, at det havde måske været nok så nemt at have lavet en fredningsplan gennem overfredningsnævnet, for så havde man måske allerede været færdig dermed på dette tidspunkt.

De foreslåede udvalg skulle betyde en forenkling. Det må vi se nærmere på. I hvert fald vil der, hvor svaret er negativt over for en lodsejer, næppe blive tale om forenkling, idet der skydes et led ind i administrationen ud over dem, der allerede er, og de led, der allerede er i henhold til fredningsloven, optræder flere gange.

Jeg vil også bede om, at man gør sig ganske klart, at en fredningsplan ikke er en formalitet. Dette, at en lodsejer ikke har fuld rådighed over sin ejendom, føles som et meget stærkt indgreb i hans ejendomsret. Vi, der har haft med disse sager at gøre — både jeg, der som folketingsmand har haft med den grønne plans beboere at gøre, og også de, der har haft med de enkelte fredningsforeninger at gøre — ved, at selv de mindste indgreb, det mindste pålæg om ikke at gøre dit eller dat, føles ganske overordentlig stærkt og af ejeren opfattes, som om hans ejendomsret i nogen grad er taget fra ham, hvad naturligvis også er tilfældet. Derfor vil jeg og mit parti under udvalgsbehandlingen lægge megen vægt på, hvordan disse udvalg bliver sammensat. Jeg synes, at det er en lidt løs skitse, der er givet i lovforslaget. Udvalgene vil, hvis der virkelig gennemføres store planer, få overordentlig stor indflydelse og vil kunne medvirke til meget store indgreb i ejendomsretten rundt omkring; derfor må vi vide, hvilke myndigheder der her får indflydelse.

[Carsten Raff.]

Ganske særligt lægger jeg vægt på, at de lokale myndigheder, der hidtil har været repræsenteret i fredningsarbejdet, som f. eks. amt og kommuner, bliver tilfredsstillende repræsenteret. Jeg tror altså ikke, man slipper for, når folketinget nu skal give bemyndigelse og tilsagn til foranstaltninger som de foreslåede, at oplyse tinget om, hvordan disse udvalg bliver sammensat. Det kan ikke være noget helt tilfældigt i hvert enkelt tilfælde.

Når vi nu alligevel skal ændre i naturfredningsloven, er det et spørgsmål, om man ikke skulle foretage et par rettelser med hensyn til spørgsmål, som nu og da melder sig under fredningssagerens behandling. Der er således ønsker fremme om en forenkling af sagernes gang. Jeg kan sige, at en forenkling ville være ganske sikker, hvis man ajourførte de beløb, som angiver grænsen for appel til overfredningsnævnet og for appel til de bevilgende myndigheder. Disse beløb er meget lave, idet de slet ikke er blevet ændret siden 1937, således at flere sager, som efter hensigten med 1937-loven skulle afgøres af underordnede instanser, nu må føres videre. Jeg tror, det var rigtigt at benytte lejligheden til at ajourføre de pågældende beløb.

Endelig er der et spørgsmål, vi har drøftet meget ofte i fredningsmyndighederne. Det er meget tit, man giver befolkningen adgang til et bestemt fredet område, men det er også meget tit, at befolkningen ikke aner, at den har adgang til dette område. Der ligger et kønt stykke terræn, og det er blevet åbnet, men ingen ved, at det er tilfældet. Det har stået i avisen, men f. eks. turisterne, der er fremmede på egnen, kan ikke finde ud af det. Man har i overfredningsnævnet forsøgt at få sat plakater eller skilte op — således som man f. eks. har gjort det ved de grønne stier — der kunne gøre opmærksom på forholdet, men det menes ikke, at der findes nogen hjemmel i naturfredningsloven til at gøre dette, og det menes i og for sig heller ikke, at statsministeriet har nogen kasse, som kan afholde udgiften hertil. Selv om dette, at man gør opmærksom på, at et terræn er blevet åbnet, måske kan gøre en fredning mere plagsom for den pågældende lodsejer, er det dog meningen med åbningen af terrænet, at det

skal kendes og benyttes. Derfor synes jeg, at vi i udvalget skulle drøfte nærmere, om man ikke skulle indføre en sådan hjemmel, således at loven bliver ajourført også på dette område.

Det har forbavset noget — men det er måske af egoistiske grunde — at overfredningsnævnet slet ikke har fået forelagt denne sag. Jeg sidder f. eks. i arbejdsministeriets ungdomsudvalg og arbejder med planerne for en ny ungdomsarbejdsløshedslov, og som noget rent selvfølgelig forelægges forslagene for dette udvalg, og dér er det dog i meget højere grad embedsmændene, der regerer. Her er der en fortrinlig hjælp fra statsministeriet, særlig er der den dygtige konsulent, som er tilknyttet fredningsarbejdet, men det er dog i høj grad overfredningsnævnet, som har med dette arbejde at gøre — det er 3 høje jurister og 4 folketingsmænd. Jeg synes, det havde været rimeligt, om man havde spurgt disse, der jo er fortrolige ned planlægning af fredninger, om, hvad de mente. Jeg rejser det spørgsmål, om man ikke fra folketingsudvalget eventuelt kunne få overbragt denne sag til overfredningsnævnet til udtalelse, så vi kunne få disse erfarne folks udtalelse om, hvordan bestemmelserne burde formes.

Jeg har med disse betragtninger ganske særligt villet understrege, at dette ikke er en nem eller ensidig sag, men skal i øvrigt tilsige en velvillig behandling af den tanke, der ligger til grund for det pågældende lovforslag.

Helge Larsen: Den adgang til at iværksætte fredningsplaner for et større område, som er det væsentlige i det foreliggende lovforslag, findes allerede i naturfredningsloven af 1937. Men der er for mig ikke tvivl om, at det er rigtigt og berettiget, at man nu ønsker at præcisere og nærmere udbygge reglerne for fredningsplaner. Trafikmidlernes udvikling, befolkningens øgede fritid, den voksende interesse for fritidslivet og samfundets vækst i øvrigt vil gøre naturområder, der hidtil ikke har været meget påagtede, tiltrækkende for bebyggelse og udnyttelse og rejse problemer, som det er nødvendigt at tage stilling til også ud fra et naturfredningssynspunkt og ud fra ønsket om at tilgodese almenhedens interesser, og jeg finder, at det foreliggende lovforslag er

[Helge Larsen.]

et udmærket udgangspunkt for en sådan drøftelse. Jeg ønsker imidlertid ikke, at det, jeg her siger, skal opfattes som en klage over den udvikling, der er i gang, og i denne forbindelse vil jeg gerne fremsætte et par principielle betragtninger om naturfredningen.

Naturfredningens opgave er ikke og må ikke være at bestemme, at det skal være, som det er, og blive, som det var. Langt mere er det dens opgave at bidrage til, at den udvikling af samfundet, som finder sted, forløber på en sådan måde, at naturværdier bevares i størst muligt omfang; et samfund i vækst og udvikling kan naturligvis ikke afstå fra at drage nye områder ind under bebyggelse og udnyttelse.

Det er indlysende, at der findes naturområder, som er så karakteristiske i naturvidenskabelig henseende eller i henseende til landskabelig skønhed, at det er det eneste rigtige at frede dem totalt, og at der er anlæg af en sådan historisk værdi, at de må bevares for eftertiden. Sådanne fredninger har også fundet sted i vid udstrækning og vil formentlig stadig finde sted, og det er helt i sin orden.

Jeg accepterer imidlertid ikke den tankegang, man nu og da kan møde, at samfundets udvikling medfører en lang række naturforringelser eller naturødelæggelser — og hvem kan for resten vide, om ikke de herregårde, vi i dag betragter som værdige til fredning, har virket som en knyttnæve i landskabet, da de byggedes i sin tid, hvor man kun kendte lave, lerklinede bøndergårde, og hvem tør sige, om ikke vi, når de fleste telefonledninger er nedlagt som kabler, vil møde et folkekrav om at bevare nogle kilometer luftbårne ledninger med master, porcelænsklokker og det hele? Derfor er det afgørende for naturfredningstanken, at den ikke blive identisk med en modstand mod alt nyt eller en kamp for i enhver situation at bevare, hvad tiden er løbet fra. Jeg oplevede for nogle år siden en voldsom naturfredningsfejde på Lolland for og imod en gammel eg, der skulle ryddes for at give plads for en vejregulering. Sagen var ved at gå helt i hårdknude, indtil en behjertet mand tog sig for at kigge nærmere på den gamle knudrede eg, og så viste det sig, at den var så frønnet og trøsket, at den kunne

ventes at styrte om i den første større efterårsstorm. Så blev den ryddet og den nye vej anlagt, og dermed åbnedes der adgang til helt nye landskabelige værdier. Et gammelt træ forsvandt ganske vist, men et videre udsyn gav rigelig erstatning for det tabte. Lad os ikke gøre vor egen tid så ringe, at man ikke tror, den skaber værdier af æstetisk art, selv i følge med motorisering og industrialisering. Også et industrielt anlæg eller anden erhvervsbebyggelse kan passes ind i landskabet uden at skade det, ja, kan endog fremhæve dets karakter.

Jeg har gerne villet gøre disse bemærkninger for at advare imod, at naturfredningen bliver til sager om petitesser, og for at understrege, at det ikke er nødvendigt, at ethvert lokalt fredningsnavn møder op med nye fredningssager hvert år. Det, der har en afgørende interesse, er de større linjer i naturfredningssagen: koordineringen af samfundets udvikling med hensynet til naturværdierne, samspillet — kunne man måske sige — mellem civilisation og natur.

Her vil jeg tro at det foreliggende lovforslag vil kunne tjene til, at diskussionen om naturfredningen kommer ind i et mere frugtbart spor. De to områder, der nævnes i bemærkningerne som dem, der først vil komme på tale som fredningsplanområder, Nordsjælland med Øresundskysten og Jyllands vestkyst, her vel særlig Holmslands Klit, er netop områder, hvor samfundets udvikling rejser krav om den koordinering, jeg just omtalte.

Den væsentligste ændring, der foreslås, går ud på, at initiativet til fredningsplaner overføres fra overfredningsnævnet til statsministeriet. Det betyder, at overfredningsnævnets funktion som godkendende myndighed i fredningssager — man kan vel næsten sige som ankeinstans — understreges og udbygges, og samtidig vil den myndighed, der tillægges de planlagte udvalg til at dispensere fra planerne, formentlig kunne bidrage til en mere enkel administration.

Jeg deler ikke de betænkeligheder, der er blevet gjort gældende fra foregående ærede ordførere om, at administrationen skulle blive vanskeligere. Det er naturligvis spørgsmål, vi kan undersøge nærmere i udvalget, men det vil i høj grad være ønskeligt med en mere enkel administra-

[Helge Larsen.]

tion, som jeg altså mener der er foreslået, fordi der unægtelig med udfærdigelse af fredningsplanerne indføres en væsentlig begrænsning i rådighedsretten over de pågældende områder. I praksis vil det være således, at der i et område, som er inddraget under en fredningsplan, ikke kan ske ændringer i bebyggelser, beplantninger og lignende uden tilladelse fra udvalget for fredningsplanen. Medens det i almindelige naturfredningssager er naturfredningsmyndighederne, der skal rejse sag, hvis man ønsker at begrænse en ejers rådighedsret, vil det i fredningsplanområder være ejeren, der må ansøge om tilladelse til ændringer, selv om det pågældende område ikke er fredet. Vil man have hånd i hanke med udviklingen i områder, hvis naturværdier ønskes beskyttet i en vis grad, eller hvor almenhedens interesse må varetages, f. eks. ved vore kyster, er der næppe nogen anden udvej end den, der her er foreslået; det må så også medføre en forpligtelse til ikke at hænge sig i bagateller og til ikke at modsætte sig de ændringer, der er en naturlig følge af den erhvervsvirksomhed, der er i gang på stedet; når en fredningsplan udformes, men skal blot udelukke det helt planløse, naturødelæggende byggeri, der erfaringsmæssigt kan udvikle sig med en eksplosionsagtig hast i et nyt område, der af en eller anden grund pludselig tiltrækker sig folks opmærksomhed og dermed ofte bliver genstand for spekulationsbyggeri.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling.

Sandau: Vi kan fra retsforbundets side tilsige støtte til gennemførelsen af de her foreslåede tilføjelser til lov om naturfredning.

Når vi har en lov om naturfredning, er det i sig selv en erkendelse af, at vel har vi en privat ejendoms- eller besiddelsesret, hvilket vil sige, at staten garanterer privat-

personer en hegnsret, men den mere eller mindre besiddelsesløse del af befolkningen må også have en vis medbestemmelsesret og en vis adgang til dele af landets jord. Jeg er enig i forslaget bemærkninger om, at i en tid som den, vi nu oplever, med den stærke udvikling i kommunikationsmidlerne og mere fritid for den enkelte borger, kan resultatet let blive en yderligere opdeling og bebyggelse af mange naturskønne arealer. Dermed er ikke sagt, at vi vil gøre hele Danmark til reservat, men vi finder det rigtigt, at landets naturværdier sikres for befolkningen, og jeg vil gerne understrege det tiltalende i, at vi gør det i tide for netop derved at sikre os imod, at staten senere skal komme ud for at skulle udrede en række større erstatninger. Vi er normalt ikke tilhængere af oprettelse af mange udvalg — det koster jo penge — men det centrale i dette forslag om tillæg til naturfredningsloven er jo netop, at man vil søge at gøre noget i tide, som ikke koster mange penge, i stedet for at vente og så senere at skulle udrede store erstatninger.

Jeg vil særlig hæfte mig ved bestemmelsen i § 37, hvorefter det påhviler de i § 34 omhandlede udvalg at underrette statsministeren om, hvilke arealer der er inddraget under fredningsplanerne med henblik på udnyttelse som opholdspladser, campingpladser o. lign. samt til frie bade-strande. Jeg finder dette meget vigtigt, for samtidig med at loven sikrer, at landets naturskønheder ikke forringes, er det lige så vigtigt at skabe eller sikre feriesteder ikke alene for de mange mennesker fra byerne, som i stigende grad nyder ferie og fritid på denne måde, men også og ikke mindst for den meget store strøm af turister, der i stigende tal besøger vort land, og som efterhånden også i vid udstrækning benytter sig af denne form for ferie. Der må ikke ved skov og strand, som bør være folkeejede, findes alt for mange skilte med påskriften: „Adgang forbudt“, og der må selvfølgelig endnu mindre findes skilte, hvor det står på frem-

[Sandau.]

mede sprog; men det er vel også en af de ting, som forslaget tilsigter, nemlig at sikre sig imod, at udenlandske spekulanter opkøber store arealer og derved udelukker landets befolkning fra strandgrundene.

Jeg vil til slut gerne spørge den højtærede fungerende statsminister, om der på noget tidspunkt har vist sig manglende muligheder for oprettelse af campingpladser. Er det ikke således, at det har kunnet klares ved privat initiativ, efterhånden som kravet derom er vokset? Jeg er bange for, at man skal gøre den slags opgaver til statsopgaver, selv om det private initiativ kan løse dem.

I øvrigt kan vi fra retsforbundets side tilsige lovforslaget al mulig støtte under udvalgsbehandlingen.

Lynnerup Nielsen: Loven om naturfredning har nu virket i over 40 år, og med hele den udvikling, der er foregået i denne periode, vil det vel være naturligt, at den undergår visse ændringer.

Tiden er en anden end for 40 år siden. Der foregår et mere omfattende ferieliv og turistliv med sport og al den slags, og de gode trafikforhold gør afstanden kortere til egne og områder, som tidligere kunne synes endog meget langt borte. Byernes befolkning drages mod landets skønne naturpletter, hvor de kan finde fred og ro både i deres ferier og i weekenden. Tiden kræver meget, både fysisk og psykisk, af det enkelte menneske, der har hele presset af rationalisering og et øget arbejdstempo hvilende på sig, og dette må animere bymennesket til flugt fra byen, når der er mulighed for det. Det må derfor, og naturligvis også af mange andre grunde, forventes, at presset imod sådanne åndehuller i vor natur, der tidligere kunne ligge mere ubemærket hen, vil blive stærkere, og at sådanne skattede steder i fremtiden ikke vil kunne henligge så helt uforstyrret. Det må derfor også være rigtigt, at sådanne naturområder sikres ad lovgivningens vej og kommer til at tjene almenheden på en god og forstandig måde. Kystområder må sikres, så at badeliv og friluftsliv og sportsliv kan udfolde sig dér, uden at de mange forhindres af de fås private skilte ved vort lands kyster. Andre naturskønne områder må også sikres og

deres ufriserede præg bevares og værnes både for vor egen og fremtidige slægter.

Jeg er derfor enig i, at et løssluppet byggeri af sommerhuse kan føre til vandalisme, og en krænkende kontrast til naturen kan let blive følgen. Fejl og forsyndelser på dette område er jo meget vanskelige at rette bagefter, og jeg vil tro, at byplansmyndigheder og byudviklingsorganer har høstet rige erfaringer på deres arbejdsfelt, når de skulle skabe harmoni og orden med en fornuftig byudviklingsplan; tidligere forsyndelser har da gjort opgaverne meget svære. Vel må det være sådan, at der skal være adgang til at opføre sommerhuse, men en sådan bebyggelse må finde sted efter en plan, efter et system.

Jeg har den opfattelse, at de her omhandlede ændringer på naturfredningens område vil gøre loven bedre egnet til at sikre flere områder enten gennem en fredningsservitut eller om nødvendigt igennem en endelig fredningsplan. Også jeg har samme opfattelse som tidligere ordførere, nemlig at det vist både vil være naturligt og rigtigt, for at sådanne fredningssager kan ordnes så gnidningsløst som muligt, at der også tilses til de mere lokalt betonedede fredningsmyndigheder. Det er en i princippet nyttig lovgivning. Der er brug for den, hvis den almene befolkning skal sikres sin naturlige ret til landets skønhedsperler såvel ved kysterne som i landets indre.

De principper, som er nedfældet i lovforslaget, og de ændringer, der her er tale om, kan jeg stort set på mit partis vegne give tilslutning til. Vi vil støtte lovforslaget under dets videre gang gennem det høje ting.

Lannung: Jeg vil gerne her, hvor det drejer sig om en ændring i lov om naturfredning, komme med et par bemærkninger eller henstillinger til nærmere overvejelse.

Som københavnner og mangeårigt medlem af Københavns borgerrepræsentation har jeg længe været interesseret i, at hovedstadens parker, og for den sags skyld gerne Storkøbenhavns parker, kom ind under fredningslovgivningens beskyttelse på den ene eller den anden måde, således at parkarealer fremtidigt ikke kan udnyttes til bebyggelse; eventuelt kunne de eo ipso sikres

[Lannung.]

enten i kraft af frednings- eller byplanlovgivning eller måske bedst ved en kombination af begge dele. Det er nu på tide, at de sikres på den ene eller den anden måde, og da loven vist sidst er ændret i 1940 og altså med andre ord sjældent tages op til revision, er det rimeligt, at spørgsmålet nu drages ind i overvejelserne.

Jeg kan henvise til eksempler som ødelæggelsen af Aborreparken, det ulyksalige torveskur, der er lagt i Ørstedsparken ud imod Grøntorvet, bebyggelsen i Botanisk Have og for øvrigt i sidste omgang den hårde placering alt for tæt på Ørstedsparken af Østifternes Kreditforenings nybygning, der vil være en betydelig ulempe for og delvis kvæle den ende af Ørstedsparken. Ville man endelig have en vis dispensationsmulighed i sådanne tilfælde, burde der dertil knyttes en pligt til erstatningsudlægning af parkarealer, f. eks. andre steder i den indre by, hvor et sådant areal ville gøre stor gavn. Hvis sådanne regler kunne have været praktiseret på et så tidligt tidspunkt, burde der i det mindste have været pligt til at kompensere nogle af de senere ødelæggelser, ved at f. eks. — og det er kun som eksempel, jeg nævner det — de gamle vandværksarealer ved Axeltorv og Studenterforeningen — eventuelt, hvis det er nødvendigt af økonomiske grunde med en beskedent randbebyggelse og det ikke i solsiden — blev udlagt til park eller have i lighed med rigsdags- eller bibliotekshaven, som vi alle kender, imellem det kongelige bibliotek og rigsarkivets arealer. Det ville ganske enkelt svare til det forhold, som man i en menneskealder har praktiseret, hvorefter fredskovspligt ophæves imod udlægning af kompensationsareal som ny fredskov.

I øvrigt deler jeg det synspunkt, at der er brug for en større samordning af lovgivningen vedrørende fredning, byplanlægning, byggeri o. s. v., en lovgivning af rationel, samlende karakter. Det er en opgave, som jeg håber man snart vil tage op til velvillig overvejelse. På den måde og kun på den måde, frygter jeg, vil man kunne opnå en rimelig beskyttelse f. eks. af den vigtige kyststribes langs Øresund, ikke mindst fra Rungsted til Helsingør.

Må jeg endelig, og ikke mindst som jurist, udtale min påskønnelse af, at man

nu sent, men bedre end aldrig er kommet væk fra at lade overfredningsnævnet optræde både som initiativtager til fredningsplaner og som godkendende myndighed og ankeinstans. Jeg har altid følt det som noget meget uheldigt og for øvrigt også været ude for et tilfælde, hvor den hidtil gældende tingenes tilstand forekom mig principielt meget betænkelig og langt tilbagestående for den landvinding, vi på et principielt ikke forskelligt område havde tilkæmpet os, da den nye retsplejelov placerede dommeren som dommer alene, medens han før både var dommer og den, som forestod efterforskningen i en sag, altså på en måde var sat på begge sider af bordet. Jeg har den mest ubetingede tillid til ledelsen af det nuværende overfredningsnævn, men af principielle grunde er den foreslåede ændring meget ønskelig og den efter min mening eneste rette løsning.

Den fungerende statsminister (Kampmann): Jeg vil gerne takke for den sympati, der er udtalt for dette lovforslag fra alle de ærede ordførere. Man kan måske sige, at det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen ikke havde så meget at have sympatien i; men bortset derfra forekom det mig, at der var principiel tilslutning til, at her skulle gøres noget, selv om man gerne i et udvalg ville drøfte, om den form, man nu har fundet frem til, er den rette.

Det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen havde haft lidt vanskeligt ved at finde ud af, hvad det drejede sig om, men hvad det ærede medlem i øvrigt gav udtryk for, viste dog, at det ærede medlem havde fået fat i det væsentlige i dette lovforslag, nemlig at initiativet til udarbejdelse af fredningsplaner overgår til statsministeriet; i hvert fald gav det ærede medlem udtryk for, at han ikke var sikker på, at det var fornuftigt at foretage en sådan ændring. Det ærede medlem var fuldt ud tilfreds med, at overfredningsnævnet havde dette initiativ; arbejdet var foregået jævnt og roligt. Nu har det ærede medlem hr. Lannung jo rost, om jeg så må sige, det forslag, der her foreligger, hvorefter initiativet tages væk fra overfredningsnævnet. Jeg synes også, at det ikke alene ud fra et juridisk synspunkt, men også ud fra andre synspunkter må være det rette. Der ligger jo

[Den fungerende statsminister.]

ikke nogen kritik af overfredningsnævnets arbejde i dette.

Det ærede medlem hr. Carsten Raft ville gerne have, at overfredningsnævnet selv skulle sige noget herom. Jeg kan sige til det ærede medlem, at så vidt jeg er orienteret, har sagen været forelagt overfredningsnævnets . . . (Carsten Raft: Nej!) . . . Det ærede medlem må ikke afbryde mig, i hvert fald ikke på et for tidligt tidspunkt. Sagen har været forelagt overfredningsnævnets formand.

Det ærede medlem hr. Carsten Raft ville gerne vide lidt mere om udvalgene og om, hvordan arbejdet i det hele taget skulle foregå. Heroverfor vil jeg gerne pege på, hvad der blev anført ved lovforslagets fremsættelse; det står på spalte 421:

„Selv om der er behov for udarbejdelse af fredningsplaner flere steder, er det dog tanken i første omgang kun at nedsætte 2 udvalg. . . . Det er tanken, at udvalgene skal have en så alsidig sammen-sætning, at alle berettigede interesser repræsenteres i udvalgene, ligesom udvalgene skal samarbejde med alle i betragtning kommende myndigheder, såvel byplanmyndigheder, byudviklingsorganer, vejmyndigheder, kommuner m. fl.“

Så kan det vel ikke siges mere udførligt. (Carsten Raft: Nej, det er netop det!). Der er jo næsten ikke den, der mangler i denne oprensning, så jeg håber, det kan trøste det ærede medlem. Der er altså ikke tale om, at noget uden videre skal påbydes fra oven eller gennemføres diktatorisk.

Det ærede medlem hr. Sandau kom med nogle bemærkninger vedrørende campingpladser og spurgte, om det ikke kunne overlades til det private initiativ at indrette dem. Det har det jo delvis været, hvis man da betragter motorklubberne som private initiativtagere. Men i øvrigt har jo kommunerne mange steder taget initiativ til at anlægge campingpladser. Man må regne med et stærkt stigende behov for campingpladser; med den stigning, der er i motorkørslen, vil flere og flere folk søge ud, det vil blive mere og mere nødvendigt, at de har et sted at kampere, og mere tilsigter denne bestemmelse ikke.

Jeg håber, det vil være muligt at fremskaffe alle de oplysninger, som man får

brug for i udvalget, således at denne lovgivning kan gennemføres.

Det ærede medlem hr. Lannung var inde på problemet vedrørende hovedstadens parker, og det er jo et meget stort problem. Det glædede mig, at det ærede medlem hr. Lannung ikke nævnte den sag, jeg har med at gøre, opførelsen af det nordiske institut ude ved Fælledparken. Jeg må måske tage det som udtryk for, at det ærede medlem mener, at der er god begrundelse for at placere instituttet her, selv om det er i kanten af parken.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Poul Hansen (Svendborg): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov for Færøerne om tvungen tuberkuloseundersøgelse af fiskerskibes mandskab.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 591, fremsættelsen i tidenden sp. 422).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Dupont: Jeg vil gerne på min gruppes vegne anbefale det foreliggende lovforslag til hurtig og villig behandling.

Loven, der har virket siden 1939, går jo ud på, at alle, der er beskæftiget om bord i færøske fiskerfartøjer, mindst en gang om året skal lægeundersøges på Færøernes tuberkulosestation. Der er i 1950 indført en enkelt ændring i loven, idet den da også kom til at omfatte personer, der er om bord i færøske hvalfangerbåde eller er beskæftiget på færøske hvalfangerstationer.

Undersøger man den udvikling, der siden 1939 er sket med hensyn til tuberkulosen på Færøerne, viser det sig, at der har været en ganske betydelig nedgang i antallet af